

2. Відносини України та Польщі перейшли на найвищий рівень. *Урядовий кур'єр*. URL: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/vidnosini-ukrayini-ta-polshi-perejshli-na-najvishi/>

3. Україна і Польща відкривають нову сторінку у спільній історії – дипломати. *Укрінформ*. 08.05.2022. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3477945-ukraina-i-polsa-vidkrivaut-novu-storinku-u-spilnij-istorii-diplomati.html>

Макаренко Антон

*Приватне акціонерне товариство «Вищий навчальний заклад
“Міжрегіональна Академія управління персоналом”»*

УКРАЇНА ТА ПОЛЬЩА: ДОСВІДИ СУСІДСТВА

Ключові слова: Україна, Польща, історія відносин.

Keywords: Ukraine, Poland, history of relations.

Історія відносин між Україною та Польщею – багатогранна і часто складна. Ще за часів Русі польські королі неодноразово втручались у місцеві міжусобиці. Із падінням Галицько-Волинського князівства вплив Польщі на території України поступово зростає. Зрештою, спільні інтереси та тісні династичні зв'язки між Великим князівством Литовським і Польщею, закріплені Кревською унією 1385 р., призвели до затвердження Люблінської унії 1569 р., що проголошувала утворення Речі Посполитої. За положеннями унії українські землі, що були частиною ВКЛ, були приєднані до Польщі. Король обіцяв рівні права католикам і православним, рівноправ'я мов та інші гарантії місцевій православній шляхті, проте це залишилося лише на папері. Люблінська унія мала значні соціально-економічні та політичні наслідки для України. У 1569 р. було проведено перепис вільних земель у трьох українських воєводствах, і король почав роздавати їх польській шляхті. Це призвело до інтенсивної колонізації південної Київщини і Полтавщини. Польська шляхта встановлювала тут фільваркові господарства та панщину.

З іншого боку, після унії на українських землях почали розвиватися урбанізаційні процеси, які були посилені створенням нових міст і містечок, що мали самоврядування на засадах магдебурзького права. Також було характерне культурне піднесення, яке Михайло Грушевський назвав українським національним відродженням. Цю думку підтвердило заснування Острозької академії, Києво-Могилянського колегіуму, братських шкіл, реформи у шкільній освіті, поява друкарень та масове поширення літератури, а також просвітницька діяльність українських інтелектуалів [1, 65].

Однак напруженість між українським і польським населенням посилювалася, призводячи до повстань, які очолювало козацтво. Берестейська унія 1596 р., що мала на меті об'єднати православних із католиками і ще більше пов'язати Україну з Польщею, лише поглибила протиріччя у суспільстві Речі Посполитої [2, 262].

Ігнорування прав руської шляхти, гноблення селянства та тиск на православну церкву зрештою призвели до повстання під проводом Богдана Хмельницького. Під час Хмельниччини була утворена українська козацька держава – Гетьманщина, або Військо Запорозьке, а сама Річ Посполита була значно послаблена

через війни з козаками та їх союзниками. Однак результати боротьби не були однозначно позитивними для жодної зі сторін. Гетьманщина стала ареною боротьби для Речі Посполитої, Османської імперії та Московського царства, і внаслідок цього стала залежною від останньої. Річ Посполита, попри свої спроби повернути контроль над втраченими територіями, зазнала краху, і з часом почала також здавати свої позиції великій європейській державі на користь сусідньої Австрії і Пруссії. Внутрішня боротьба між польською шляхтою лише пришвидшила ці процеси, і внаслідок трьох поділів Речі Посполитої (1772, 1793, 1795) ця держава перестала існувати [3, 311]. Отже, на кінець XVIII ст. українська та польська держави втратили свою незалежність і були розділені між Пруссією, Австрією та Московією.

На кінець Першої світової війни, із початком розпаду Російської імперії та Австро-Угорщини, були утворені Українська Народна Республіка, Західноукраїнська Народна Республіка та Польська Республіка. Остання почала війну із ЗУНР, вважаючи її території своїми [4, 276]. 22 січня 1919 р. було проголошено Акт Злуки ЗУНР і УНР. УНР не могла надати повну підтримку ЗУНР через боротьбу з більшовиками. Пізніше УНР була вимушена переглянути свою позицію щодо ЗУНР і Польщі зі збільшенням натиску сил більшовиків. Польська Республіка та УНР почали спільні бойові дії проти комуністів, однак бажаних результатів досягти не вдалося. Територія, раніше підконтрольна УНР, була повністю окупована більшовиками, а Східна Галичина, Холмщина та частина Волині – Польщею. Польщею було проігноровано рекомендації Ради послів держав Антанти надати автономію етнічним українським землям [5].

Школи національних меншин у масовому порядку закривалися, а суспільне життя підлягало стрімкій полонізації. Польська влада вдавалася до акцій «умиротворення» українців, що супроводжувалися масовими арештами, побиттям та вбивствами людей, закриттям і руйнуванням українських установ у Галичині. Наслідком акції стала подальша значна радикалізація українського руху опору на західноукраїнських землях, що, зі свого боку, пізніше призвело до обопільних етнічних чисток під час Другої світової війни, зокрема Волинської різанини.

Після закінчення Другої світової війни західноукраїнські землі було приєднано до УРСР. Польське населення з території УРСР було депортовано на територію Польщі, а українське – з Польщі до УРСР. Отже, Польща фактично відмовилась від подальших зазіхань на території України.

У вересні 1989 р. група польських парламентарів прибула до Києва, незабаром після того, як демократичні сили, очолювані «Солідарністю», прийшли до влади у Варшаві. Парламентарі підтримали бажання національно-демократичних сил України та взяли участь у з'їзді Народного Руху України. Саме тоді були закладені основи нової моделі польсько-українських відносин [6, 62]. 2 грудня 1991 року Республіка Польща першою серед зарубіжних країн визнала державну незалежність України. 8 січня 1992 року між двома країнами встановлено дипломатичні відносини.

Стратегічне партнерство між Україною і Польщею відповідає національним інтересам обох держав, і сьогодні воно є дуже важливим. Польща є значущим союзником України в міжнародних та регіональних організаціях. Як держава-

член Європейського Союзу та НАТО, Польща підтримує євроінтеграційні та євроатлантичні процеси в Україні, і активно виступає за політику «відкритих дверей» для нових країн-членів. До того ж із початком повномасштабного вторгнення 24 лютого 2022 р. Московії в Україну Польща активно надає підтримку українським біженцям і є другим найбільшим постачальником зброї для України, поступаючись лише США [7].

Джерела та література

1. Білоус Н. О. Люблінська унія 1569 р.: історіографічні погляди та інтерпретації (до 440-річчя Люблінської унії). *Український історичний журнал*. 2010. № 1. С. 65–83.
2. Історія України-Руси. Т. 6 / М. С. Грушевський; редкол.: П. С. Сохань (голова) та ін. Київ: Наукова думка, 1991. 667 с.
3. Українська дипломатична енциклопедія. Т. 2 / редкол.: Л. В. Губерський (голова) та ін. Київ: Знання України, 2004. 797 с.
4. Україна в міжнародних відносинах. *Енциклопедичний словник-довідник. Випуск 4. Предметно-тематична частина: П–Я* / відп. ред. М. М. Варварцев. Київ: Ін-т історії України НАН України, 2013. С. 357.
5. Соляр І. Я. Ради послів рішення від 15 березня 1923 про Східну Галичину. URL: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=EIU&P21DBN=EIU&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=eiu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=TRN=&S21COLORTERMS=0&S21STR=Rady_posliv
6. Головченко В. І., Тамм А. Є. Міжнародні відносини і зовнішня політика країн Центральної та Східної Європи (середина 40-х – середина 90-х рр. ХХ століття). Харків: ІСМБ «Харківський колегіум», 2001. С. 62–63.
7. Жарикова А. Україна торік стала третім імпортером зброї в світі, Росія – скорочує експорт – SIPR. *Економічна правда*. 13.03.2023. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2023/03/13/697981/>

Дроботюк Марина

*Приватне акціонерне товариство «Вищий навчальний заклад
“Міжрегіональна Академія управління персоналом”»*

УКРАЇНА ТА ПОЛЬЩА: ДОСВІДИ СУСІДСТВА

Ключові слова: польсько-українські відносини, «українське питання», міжвоєнний період.
Keywords: Polish-Ukrainian relations, Ukrainian question, interwar period.

Україна та Польща – це дві країни, які мають спільний кордон та довгу історію співіснування. Зі збереженням культурної спадщини та взаємоповаги одне до одного вони змогли побудувати дружні та плідні відносини. Однак досвід сусідства між Україною та Польщею не завжди був легким та безпроблемним. Сьогодні важливо проаналізувати цей досвід і зробити висновки для майбутнього співробітництва між двома державами. Визначимо деякі віхи історії відносин між Україною та Польщею, проаналізуємо сучасний стан сусідства і розглянемо перспективи розвитку відносин між цими державами.

Сусідство між Україною та Польщею має довгу історію, яка охоплює багато віх. Основні з них можна визначити так: